

Nationen

Norge under krigen

DEBATT

Av John Sand

Fra flere lesere av *Nationen* har jeg fått spørsmål om Norge tilhørte de allierte under siste krig. Svaret er nei, og det kan henvises til følgende:

Halvdan Koht skriver i *For fred og friedom* s. 282. «Regjeringa held fast på den tanken at Norge ikkje var sambunden med noko anna land. Sia har den norske regjeringa haldi fast på det standpunktet at ho ikkje ville ha nokon politisk sambandsavtale med nokon frammand stat.»

I Terje Wolds dagsbokopptegnelse for 26/10 1941 heter det: «Koht mener at vi som nøytralt land ikke skal ha noen politisk avtale med noen.»

I en skrivelse av 21/7 1945 til Justisdepartementet opplyser Trygve Lie at det ikke ble inngått noen allianseavtale mellom Storbritannia og Frankrike på den ene side og Norge på den annen; jfr. her UK III side 295.

Ambassadør Erik Colban skriver i sin doktoravhandling «Stortinget og Utenrikspolitikken» side 329, note 36: «I den norske regjeringens virksomhet fra 9. april 1940 til 22. juni 1945. Dep. meldinger bd. I side 42 står det at Norge aldri inngikk noen direkte formelle allianseavtaler med de andre krigførende land.»

Morgenbladet for 10/6 1949 hvor det framgår at de borgerlige medlemmer av protokollkomiteen «konstaterer at det i de foreliggende dokumenter ikke finnes noe som tyder på at regjeringen

har gitt Overkommandoen noe pålegg om å søke samarbeid med britene for å planlegge gjenerobring av Norge».

C. C.s intervju med kaptein Odd Jensen i *Morgenbladet* for 26/5 1979: «Meget sendt under krigen hadde Jens Bull uttalt til den britiske ministers frue at han betraktet seg som nøytral i stormaktsoppgjøret. Jens Bull, som var folkerettslærd, var norsk minister i Stockholm.

Professor Lauterpacht i *Oppenheim: International Law* bind II (6. utg.) note til s. 253: «During the second World War, Norway, Belgium... were not Allies.»

Susquehanna University Studies vol. VI nr. 3 for mai 1959

side 493: «Norway never joined the Allies de jure, and she was thus not represented on the Allied High Command.» På samme side heter også: «Norway, as such, was out of the active war... The British forces, with Norwegian volunteers included, made raids in Norway, and Svalbard from time to time without letting the government in exile know about it.» Dette siste korresponderer fullt ut med Trygve Lies telegram 16/2 1943 til Jens Bull i Stockholm.

Kong Haakons tale 22. august 1945 hvor Kongen sa: «De allierte har gitt oss vårt land fritt og selvstendig tilbake». Legg merke til den korrekte formulering: De allierte, ikke «våre allierte».

La meg til ovenstående bare føye til at direktør cand. jur. Lo-

rentz Vogt i *Tønsbergs Blad* for 4/12 1947 kommenterte allianse-spørsmålet slik: «Ifølge Dagbladets referat har utenriksminister Koht meddelt at der ikke er sluttet noen militær allianse mellom Norge og noen annen makt. Spørsmålet om hvorvidt frontkjemperne har båret våpen mot Norges allierte bortfaller dermed. Der var ingen allierte å bære våpen mot.»

Fredag 4. desember 1987

105812